

Folketingets Kulturdvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

26. juni 2014

Folketingets Kulturdvalg har den 12. maj 2014, efter ønske fra Alex Ahrendtsen (DF), stillet mig følgende spørgsmål, nr. 165 (Alm. del), som jeg hermed skal besvare.

Spørgsmål:

”Ministeren bedes kommenterer henvendelsen af 8. maj 2014 fra Marine-Arkæologisk-Gruppe, jf. KUU alm. del – bilag 140”.

Svar:

Henvendelsen fra Marine-Arkæologisk-Gruppe skal forstås på den baggrund, at mange fortidsminder på den danske havbund er under hastig nedbrydning på grund af ændringer i det marine miljø.

Kulturstyrelsen har det overordnede ansvar for marinarkæologien, medens det daglige og løbende ansvar for fortidsminder på havbunden er uddelegeret til fem museer, som til sammen dækker hele landet. Kulturstyrelsen finansierer ikke systematisk tilsyn med fortidsminder på havbunden ligesom på landjorden. På havbunden foretages kun ad hoc tilsyn i forbindelse med særlige opgaver.

De fem marinearkæologiske museer kan vælge at foretage yderligere tilsyn af de undersøiske fortidsminder eventuelt i samarbejde med fritidsdykkere og amatørarkæologer. Det enkelte marinarkæologiske museum afgør således selv, i hvilket omfang og på hvilken måde fritidsdykkere kan deltage i løsningen af dets arkæologiske opgaver.

Det er op til det enkelte museum at afgøre, hvilke genstande, der skal tages op til bevaring på land, og hvilke der bør blive under vand.

I henvendelsen fra Marine-Arkæologisk-Gruppe stilles der spørgsmål til, om der er forskel på mulighederne for amatørarkæologers ageren hhv. på landjorden og havbunden.

Fortidsminder på land og på søterritoriet er, af praktiske, historiske og administrative grunde, beskyttet efter forskellige paragraffer i museumsloven. Dette betyder, at det er svært fuldstændigt at sammenligne de bestemmelser som gælder for amatørarkæolo-

gers indsamling af oldsager på landjorden og sportsdykkes optagning af fund fra havbunden. Jeg kan dog oplyse, at der grundlæggende gælder de samme regler på landjorden som på søterritoriet, når det drejer sig om indsamling.

På landjorden må man gå med metaldetektor og optage enkeltgenstande på marker med ejerens tilladelse – dog ikke på fredede fortidsminder. De fredede fortidsminder fremgår af Kulturstyrelsens offentligt tilgængelige database Fund og Fortidsminder. På søterritoriet må man som sportsdykker rekognoscere efter nye stenalderboplads og optage enkeltgenstande – dog ikke på lokaliteter allerede registreret i Fund og Fortidsminder.

Der gælder dog supplerende det særlige forhold, at historiske vrage og fortidsminder på søterritoriet – jf. museumslovens § 29 g, stk. 1 og 2 – altid er beskyttet, også selv om de endnu ikke er registreret i Fund og Fortidsminder. Alle landets museer arbejder målrettet på at nye fund, såvel på landjorden som på søterritoriet, løbende og hurtigt indtastes i Fund og Fortidsminder.

Desuden er det således, at hvis man ved detektorfund på landjorden eller ved fund under vandet støder på flere genstande, som kan tegne et mønster, skal optagning standses og fundet meddeles Kulturministeren. Det er således alene løse genstande uden for registrerede fortidsmindelokaliteter, der kan optages fra landjorden eller bjærges fra vandet.

Jeg er ikke helt enig med Marine-Arkæologisk-Gruppe om, at der er forskelsbehandling mellem amatørarkæologer, som opererer på landjorden og i vandet. Men jeg er enig med Marine-Arkæologisk-Gruppens betragtninger om, at fortidsminder under vand bør bevares "in situ", hvilket også er i tråd med Valettakonventionen og, hvad Kulturstyrelsen anbefaler.

Kulturstyrelsen har oplyst, at man ser positivt på, at de marinarkæologiske museer samarbejder med fritidsdykkere om tilsynet og registrering under vand, på samme måde som detektorfolk og amatørarkæologer kan hjælpe de arkæologiske museer på land.

Styrelsen er samtidig opmærksom på, at et sådant samarbejde kræver et vist mandskabsmæssigt beredskab. Det kan desuden være en udfordring for museerne at modtage oldsager af træ fra havbunden, idet de ofte i kraft af deres videnskabelige værdi og skrøbelighed kræver en omgående og bekostelig konserveringsindsats samt magasinplads med gode plads- og bevaringsforhold.

Marianne Jelved